

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 17/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi autoverolle kannetun arvonlisäveron suuruisen veron palauttamisesta eräissä tapauksissa

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä kesäkuuta 2009 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi autoverolle kannetun arvonlisäveron suuruisen veron palauttamisesta eräissä tapauksissa (HE 97/2009 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Merja Sandell, valtiovarainministeriö
- tulliveropäällikkö Marko Koski, Tullihallitus
- ylijohtaja Paula Lampinen, Verohallitus
- yksikönpäällikkö Janne Huhtamäki, Ajoneuvohallintokeskus AKE
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- OTK Santtu Turunen.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet Autotuojat ry ja valtiovarainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki autoverolle kannetun arvonlisäveron suuruisen veron palautusmenettelystä niissä tapauksissa, joissa verotusta oikaistaan asiassa annetun Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomion mukaiseksi. Verotusta oikaistaisiin palauttamalla autoverotuksen yhteydessä autoverolle kannettu arvonlisäveron suuruinen vero autoverovelvolliselle niissä tapauksissa, joissa verovelvollinen ei ole voinut vähentää veroa arvonlisäverotuksessa.

Yksityishenkilöiden verotuspäätökset oikaistaisiin viran puolesta pääsääntöisesti massamenettelyssä siten, että tullilaitoksen tekemät veron palautuspäätökset siirrettäisiin Verohallinnolle, joka antaisi ne verovelvollisille tiedoksi ja maksaisi palautettavan veron korkoineen verovelvollisten Verohallinnolle ilmoitettaville pankkitileille. Laissa säädettäisiin veroviranomaisten toimivallasta, sovellettavasta menettelystä ja tietojen luovuttamisesta viranomaisten välillä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, viimeistään alkusyksyllä 2009.

Lakia sovellettaisiin veron palauttamiseen niissä tapauksissa, joissa verotusta oikaistaan verovelvollisen hyväksi autoverolain mukaan. Siten sitä sovellettaisiin vuosina 2006—2009 autoverotetuista ajoneuvoista kannettujen vero-

jen palauttamiseen lukuun ottamatta niitä tapauksia, joissa autoverolle kannettua arvonlisäveron suuruista veroa koskeva valitus on lainvoimaisella ratkaisulla hylätty. Lisäksi lakia sovellettaisiin ennen vuotta 2006 autoverotetuista ajoneuvoista kannettujen verojen palaut-

tamiseen niissä tapauksissa, joissa autoverolle kannettua arvonlisäveron suuruista veroa koskevan asian käsittely autoverolaissa tarkoitettuna oikaisuna tai valituksena on kesken lain voimaan tullessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksen tausta

Autoverolain 5 §:ssä tarkoitetun autoverolle kannettavan arvonlisäveron suuruisen veron yhteensopivuus yhteisön oikeuden kanssa oli arvioitavana Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa asiassa C-101/00 Siilin. Asia oli tullut vireille korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyynnön perusteella. Syyskuussa 2002 antamassaan ratkaisussa EY-tuomioistuin katsoi, ettei mainittu vero ollut varsinainen arvonlisävero, joten sen kantaminen oli sallittua. Tuomioistuin katsoi, että perustamissopimuksen verosyrjäntäkieltoa koskeva 90 artikla on esteenä verolle siltä osin kuin toisesta jäsenvaltiosta tuodusta käytetystä ajoneuvosta tällaisena verona kannettava määrä ylittää jäsenvaltiossa jo rekisteröidyn samanlaisen käytetyn ajoneuvon arvoon sisältyvän verosta jäljellä olevan määrän. Tuomion perusteluihin sisältyi maininta siitä, että syrjivyyden kannalta merkitystä ei ole sillä, että vero voitiin vähentää verollisen liiketoiminnan yhteydessä.

Korkeimman hallinto-oikeuden annettua tuomion jälkeen asiassa ratkaisunsa autoverolakia muutettiin vuoden 2003 alusta voimaan tulleella lailla.

Komission nostettua tammikuussa 2008 EY-tuomioistuimessa Suomea vastaan rikkomuskanne tuomioistuin katsoi 19 päivänä maaliskuuta 2009 antamassaan tuomiossa, että pitäessään mainitun vähennysoikeuden voimassa Suomi rikkoi syrjäntäkieltoa, koska määrä, joka kannet-

tiin ei-arvonlisäverovelvollisen yksityishenkilön maahantuomasta käytetystä ajoneuvosta, oli korkeampi kuin maassa jo rekisteröidyn samanlaisen käytetyn ajoneuvon arvoon sisältyvästä verosta jäljellä oleva määrä. Lisäksi tuomioistuin katsoi, että vähennysoikeus ei ollut arvonlisäverodirektiivin mukainen. Tuomioistuin ei hyväksynyt Suomen pyyntöä tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamisesta tuomion antamisen jälkeiseen aikaan.

Suomi oli prosessin kuluessa esittänyt, että asia oli ratkaistu jo tuomioistuimen tapauksessa Siilin antamalla tuomiolla. Suomi oli vedonnut muun ohessa tuomion perusteluihin sisältyvään mainintaan veron vähentämisestä verollisen liiketoiminnan yhteydessä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jälkimmäisessä tuomiossa vähennysoikeuden syrjiväksi todettu vaikutus poistetaan palauttamalla vero takautuvasti ei-arvonlisäverovelvollisille.

Valiokunnan arvio

Valiokunta pitää palautuksen saajien suuren lukumäärään nähden kannatettavana erityisen menettelylain säätämistä, jonka perusteella autoverolle suoritettavaa arvonlisäveroa koskevat tullilaitoksen tekemät veron palautuspäätökset siirrettäisiin Verohallinnolle, joka antaisi ne verovelvollisille tiedoksi sekä maksaisi palautettavat verot nopeasti ja keskitetysti. Tämä olisi verovelvollisten edun mukaista ja vähentäisi myös olennaisesti hallinnolle muutoin aiheutuvaa työmäärää.

Yhteisöoikeuden vastaiseksi todettu vero ehdotetaan palautettavaksi vakiintuneen käytännön mukaisesti kansallisten muutoksenhakusäännösten mukaisia määräaikoja noudattaen.

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että EY-tuomioistuin oli todennut veron yhteisö-oikeuden vastaiseksi jo tapauksessa Siilin antamassaan ratkaisussa, minkä vuoksi verot olisi palautettava sen antamisen jälkeiseltä ajalta. On myös huomautettu, että ehdotus asettaisi eri asemaan ne yksityiset maahantuojat, jotka olivat hakeneet muutosta ennen vuoden 2006 alkua toimitettuun autoverotukseen, jos asian käsittely on kesken, ja ne maahantuojat, jotka tuolloin eivät olleet hakeneet muutosta viranomaisten annettua ymmärtää, että muutoksenhaku on turhaa.

Valtiovarainvaliokunta ei pidä mainituilla perusteilla tai muutoinkaan aiheellisena poiketa siitä vakiintuneesta käytännöstä, jota yhteisö-oikeuden vastaisesti perittyjen verojen palauttamisessa on aiemminkin noudatettu. On syytä korostaa, että lakiehdotuksessa ei rajoiteta verovelvollisten oikeuksia, vaan säädetään poikkeuksellisesta massamenettelyn mahdollistavasta viranomaisten välisestä yhteistyöstä, jonka seurauksena verot voitaisiin palauttaa viran-

omaisaloitteisesti kansallisen lainsäädännön nykyisinkin sallimien määräaikojen puitteissa.

Arvioitaessa asiaa puhtaasti kohtuusnäkökohdista ei valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan voida myöskään täysin sivuuttaa sen seikan merkitystä, että korkein hallinto-oikeus yksimielisessä jaostoplenum-päätöksessään tapauksessa Siilin, johon myöhemmissä lainsäädäntöratkaisuisa nojaututtiin, ei tulkinnut edellä mainittua EY-tuomioistuimen vuodelta 2002 olevaa ratkaisua siten, että arvonlisäverovelvolliselle myönnetty oikeus vähentää puheena oleva vero johtaisi perustamissopimuksen vastaiseen syrjintään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Christina Gestrin /r
Pertti Hemmilä /kok
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Mikko Kuoppa /vas
Reijo Laitinen /sd
Mika Lintilä /kesk
Olli Nepponen /kok

Tuija Nurmi /kok
Kirsi Ojansuu /vihr (osittain)
Matti Saarinen /sd
Petri Salo /kok
Sari Sarkomaa /kok
Minna Sirnö /vas
Pia Viitanen /sd
vjäs. Inkeri Kerola /kesk (osittain)
Heli Paasio /sd
Kimmo Sasi /kok.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Jukka Vanhanen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

HE 97/2009 vp koskee virheellisesti perityn ELV-veron palauttamista. Lain soveltaminen kohdistuisi niihin verotuksiin, joita veroviranomainen voi vielä oikaista verovelvollisen hyväksi autoverolain mukaan eli joiden valitusaika ei ole vielä kulunut umpeen. Siten se koskisi vuosina 2006—2008 sekä alkuvuonna 2009 verotettuja ajoneuvoja, joiden verotus on vielä muutettavissa säännönmukaisten oikeussuojakeinojen puitteissa.

Yhteisöjen tuomioistuimen vuonna 2002 erästä tapauksesta antama päätös osoitti tuomioistuimen kannan siitä, että ELV-veroa ei lain mukaan tulisi periä. Tuon vuoden 2002 tehdyn päätöksen jälkeen Suomi ei voi vedota yhteisöoikeuden epäselvyyteen, kun se perustelee, miksi se ei aio palauttaa ennen väärin perittyjä ELV-veroja.

Mikäli hallituksen esitys tulee muokkaamattomana voimaan, palautusten ulkopuolelle jää tuhansia, joilta on peritty veroa väärin. Lienee selvää, että jos veroa on peritty väärin, se tulee lain mukaan palauttaa. Autoveron palauttaminen vain toisille palautukseen oikeutetuille merkitsee niiden henkilöiden diskriminointia, joille väärin perustein perittyä autoveroa ei automaattisesti makseta takaisin.

Väärin perustein verotuksen kohteeksi joutuneet voisivat oikeusteitse hakea virheellisen veropäätöksen purkua. Onkin hyvin mahdollista, että valtio voi joutua maksamaan vahingonkorvausta sitä hakeville. Niinpä kaikille, joilta on peritty veroa väärin, pitäisi palauttaa nuo verot riippumatta siitä, onko valitusaika kulunut umpeen vai ei.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 2 §:n 2 momentti muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosesitys

2 §

— — — — —
Lakia sovelletaan niihin ajoneuvojen verotuksiin, joihin on mahdollista hakea muutosta autoverolain mukaan tai joissa autoverolain mukaisista muutoksenhakuajasta oli jäljellä 19.9.2002 tai myöhemmin.
—————

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2009

Bjarne Kallis /kd
Minna Sirnö /vas
Mikko Kuoppa /vas

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen muutosesitys perustuu EY-tuomioistuimen päätökseen. Esityksen mukaisesti virheellisesti perittyjä veroja palautettaisiin itse-oikaisuna vuosina 2006—2009 verotetuista ajoneuvoista. Eli palautukset tehdään vain niistä tapauksista, joissa valitusaika ei ole vielä kulunut umpeen. Verovelvollisten oikeusturvan ja tasapuolisen kohtelun kannalta aiemmat virheellisiin päätöksiin perustuvat veronkantoratkaisut pitäisi selvittää palautusten osalta myös ennen vuotta 2006 tehdyissä autoveropäätöksissä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että hyväksytään yksi lausuma.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että verovelvollisten oikeusturvan ja tasapuolisen kohtelun vuoksi hallitus selvittää virheellisten autoveropäätösten palautuksen ennen vuotta 2006 tehtyihin päätöksiin.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2009

Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Reijo Laitinen /sd